

Veileder 2009

Husbankens rolle og anbefalinger ved bygging av Studentboliger med statlige tilskudd

Forsiden viser ”Pomona” studentboliger i Ås
Bilde er tatt av Husbanken.

INNLEDNING

Formål	4
Hvem kan få tilskudd.....	4
Hva det kan gis tilskudd til.....	4
Søknad/tildeling av tilskudd	4
• Stortinget	4
• Søknad om tilskudd	5
• Kunnskapsdepartementet	5
Forvaltning av tilskuddsordningen	5
Begreper som brukes i søknaden	5
• Boenheter	6
• Hybelleilighet (1HE)	6
• Parleilighet (2HE)	6
• Bofellesskap (2-7HE)	6
• Liten familieeilighet (2,5HE)	6
• Stor familieeilighet (3 HE)	6
• HC – bolig	6
Arealer.....	6
Kostnader	7
• Fullfinansiering med lån	
Dispensasjon – kostnadsrammer.....	7
Behovsanalyse	8
Viktige elementer i planleggingen av studentboligprosjekter	8
Tilrettelegging for funksjonshemmede	8
Kvaliteter som anbefales	8
Universell utforming	8
Tilrettelegging for personer med nedsatt bevegelseevne	9
Tilrettelegging for personer med nedsatt orienteringsevne	10

Tilrettelegging for miljøhemning	10
Miljø og energi.....	11
Energi.....	11
Materialbruk og inneklima	11
Gjenbruk og ombruk	12
Forvaltning, drift og vedlikehold	12
Detaljering og materialvalg (anbefalinger).....	12
Hybelenhet.....	12
Kjøkken og felles oppholdsrom.....	13
Våtrom.....	13
Fellesvaskeri, fellesboder og søppelrom.....	13
Dører	13
Løst inventar og utstyr	14
Hybel	14
Fellesrom.....	14
Utemøbler	14
Møblering leilighet	14

Formål

Ordningen skal sikre etablering av boliger for studenter ved høyere utdanningsinstitusjoner i Norge. Dette skal bidra til en mer forutsigbar og rimelig bosituasjon for studenter, og være et supplement til det private boligmarkedet.

Hvem kan få tilskudd

Tilskudd kan gis til studentsamskipnader og studentboligstiftelser som er godkjent av Kunnskapsdepartementet

Hva det kan gis tilskudd til

Det kan gis tilskudd til

- oppføring av studentboliger
- kjøp og ombygging av eksisterende bygningsmasse som i dag ikke utgjør et tilbud av studentboliger
- rehabilitering av eksisterende studentboliger i særlige tilfeller *

* Normalt gis det ikke tilskudd til rehabilitering av eksisterende studentboliger. Det kan være særlige grunner som tilsier at nye tilsagn kan vurderes brukt til rehabilitering. Det vil imidlertid ikke bli åpnet for det der studentsamskipnadene ikke har ivarettatt sitt ansvar ved å drive verdibevarende vedlikehold.

NB. Med eksisterende studentboliger menes alle bygg/boliger som er/har vært brukt som studentboliger, uavhengig om de har fått statlig tilskudd eller ikke.

Søknad/tildeling av tilskudd

Stortinget:

Stortinget bevilger hvert år tilskuddsmidler til studentboligbygging. Størrelsen på bevilgningen vil variere fra år til år.

Søknad om tilskudd:

Kunnskapsdepartementet sender ut brev til studentsamskipnadene og studentboligstiftelsene, der de inviteres til å søke om tilskudd til studentboligbygging. Invitasjon sendes ut etter at statsbudsjettet er lagt frem, normalt i månedsskifte september/oktober.

Invitasjonsbrevet omtaler grunnlaget for å søke og viktigheten av å fylle ut søknadsskjema nøye.

Søknaden sendes Kunnskapsdepartementet innen fristen angitt i invitasjonsbrevet. **Kopi av søknaden sendes Husbanken.**

Kunnskapsdepartementet:

Det er Kunnskapsdepartementet (KD) som prioriterer og gir tilsagn om tilskudd i form av antall hybelenheter (HE) til den enkelte Studentsamskipnad. Husbanken gjennomgår søknadene og leverer en rådgivende innstilling til KD

Tildeling av tilskudd skjer som regel i januar/februar.

Forvaltning av tilskuddsordningen

Husbanken forvalter tilskuddsordningen på vegne av Kunnskapsdepartementet. Dette omfatter obligatorisk veiledning overfor den enkelte studentboligbygger, både i forprosjektfasen og under byggeperioden. Husbanken godkjenner det enkelte prosjekt og utbetaler tilskuddet i hht. framdrift i prosjektet.

I forbindelse med utvikling av studentboligprosjekter er det viktig at den enkelte studentsamskipnad/studentboligstiftelse tar kontakt med Husbanken så tidlig som mulig i prosessen.

Når tiltakshaver har besluttet at et prosjekt skal gjennomføres, og prosjektet skal del finansieres med tilskudd, sendes søknad om godkjenning og utbetaling av andel tilskudd til Husbanken. Denne behandlingen er delt inn i tre trinn:

- Trinn 1: Søknad, godkjenning av forprosjektet og utbetaling av 20 % tilskudd.
- Trinn 2: Søknad, godkjenning før oppstart og utbetaling av 60 % tilskudd.
- Trinn 3: Søknad, godkjenning ved ferdigstillelse og utbetaling av 20 % tilskudd.

Ovennevnte søknader skal være vedlagt dokumentasjon. I denne forbindelse viser vi til retningslinjen for tilskudd til studentboliger fra Husbanken, HB 8.B.15.

Det er utarbeidet egen søknadsblankett for ordningen, HB 7.S.14.

I tillegg til tilskudd, kan Husbanken også gi **grunnlån** til finansiering av studentboliger. Vedr. retningslinjer for grunnlån, viser vi til HB 7.B.9.

Begreper som brukes i søknaden

Ved tildeling av statstilskudd til bygging av studentboliger, angir departementet størrelsen av tilskuddet i form av antall *hybelenheter* (HE). Med *hybelenhet* (HE) menes en bolig for en student.

Boligen skal ha tilgang til kjøkken, bad og WC. Oppholdsrommet (privatenhten) bør ikke være mindre 12 m² BRA (bruksareal). BRA per HE, (inkl. andel av fellesarealer) bør vanligvis ligge et sted mellom 25 og 30 m².

Boenheter

Studentsamskipsnadene og boligstiftelsene velger selv om de ønsker å bygge hybelleiligheter, parleiligheter, bofellesskap eller familieeiligheter basert på behovskartlegging. Følgende definisjoner benyttes ved beregning av statstilskuddet til nye studentboligprosjekter:

Hybelleilighet (1HE):

Bolig tilrettelagt for en student. Hybelen er utstyrt med eget kjøkken, bad og WC.

Boenhetens BRA bør være 25 - 30 m²

Parleilighet (2HE):

Bolig tilrettelagt for to personer uten barn som bor sammen. Leiligheten skal ha oppholdsrom, soverom (eller sovealkove), kjøkken, bad og WC. Leilighetens BRA bør være 35 - 45m²

Bofellesskap (2-7HE):

Bolig tilrettelagt for to eller flere studenter som har egen hybel, men som deler kjøkken og i noen tilfeller også bad/wc.

Hyblene skal lydmessig være skilt.

Liten familieeilighet (2,5HE):

Boenhet tilrettelagt for en familie med minst ett barn. Leiligheten skal ha eget oppholdsrom, soverom, kjøkken, bad og WC. Soverommet skal som minimum gi plass til en dobbelseng, en barneseng og et garderobeskap.

Boenhetens BRA bør være på 45-55 m².

Stor familieeilighet (3HE):

Boenhet tilrettelagt for en familie med mer enn ett barn. En stor familieeilighet omfatter oppholdsrom, kjøkken, to soverom, bad og WC. Boenhetens BRA bør være på mer enn 55 m².

HC – bolig:

Bolig tilrettelagt for rullestolbruker

Det gis ikke høyere tilskudd enn 3 HE til en bolig selv om den har flere rom eller større areal enn angitt under *stor familieeilighet*.

Arealer

Husbanken legger Norsk standard 3940:2007 til grunn når arealer defineres.

Ved søknad om tilskudd- og lån i Husbanken, benyttes følgende arealbegreper:

Bruttoareal (BTA): Bruttoareal for en bygning er summen av bruttoarealene for alle plan. Planene kan være både helt eller delvis under terreng, plan over terreng, loft, terrasser, takterrasser eller tekniske plan.

Bruttoareal for hvert plan beregnes utvendig av omsluttende bygningsdeler i gulvhøyde og inkluderer utside utvendig kledning.

Innhuk og framspring av konstruksjonsmessig eller estetisk art medregnes ikke.

Bruksareal (BRA): Bruksareal er bruttoarealet minus arealet som opptas av yttervegger.
Bruksareal angis i m²

Bruksareal (BRA) av bruksenhet (boenhet): Bruksareal for bruksenhet er det arealet av bruksenheten og felles deler som ligger innenfor omsluttende vegger. I bruksarealet medregnes areal som opptas av vegger, rør og ledninger, sjakter, søyler, innredningsenheter, eller lignende innenfor bruksenheten. I bruksarealet medregnes ikke areal som opptas av vegger mellom bruksenheter og vegger mellom bruksenheter og felles deler.

Eksempel: Bofellesskap 4 boenheter: I arealoppgaven i søknadsblanketten defineres dette som en bruksenhet. Alt areal innenfor omsluttende vegger måles, inkl. areal av innervegger.

Bruksareal (BRA) fellesdel: Bruksareal fellesdel omfatter felles inngangsparti, trapperom, heisareal, felles korridorer, boder utenom boenheten, felles oppholdsarealer som ikke er knyttet opp til bestemte boenheter, vaskerom, etc.

Kostnader

Husbanken bruker en kostnadsoppstilling etter NS 3451 på 1 sifret nivå . Alternativt kan postoppstilling på flersifret nivå legges ved.

Søknadsblanketten, HB 7.S.14, er lagt opp slik at **samme** blankett brukes for godkjenning trinn 1, trinn 2 og trinn 3.

Kunnskapsdepartementet fastsetter maksimal kostnadsgrense for en HE. Det opereres med to kostnadsgrenser, se retningslinje HB 8.B.15 pkt.6.2.

Fullfinansiering med lån

Prosjekter som har fått tilskudd kan fullfinansieres med grunnlån i Husbanken.

Dispensasjon - kostnadsramme

Godkjenning og utmåling av tilskudd som er tildelt fra Kunnskapsdepartementet, behandles etter de retningslinjer og praktiseringsregler som gjaldt i det aktuelle tildelingsår.

Kostnadsrammen for 2008 kan gis tilbakevirkende kraft i særlige tilfeller etter søknad jf. St. prp. nr 7 (2007-2008). Det er Kunnskapsdepartementet som behandler disse søknadene.

En godkjenning kan gis med bakgrunn i en helhetsvurdering. I en slik vurdering skal i tillegg til kriterier lagt til grunn for godkjenning av nye tilsagn til tilskudd også årsaken til at tilsagnet ikke er realisert bli vektlagt. I tillegg skal det legges ved en fremdriftsplan. Det er en forutsetning for godkjenning av endret kostnadsramme at studentsamskipnaden kan vise til at det er realistisk at trinn 1 kan godkjennes av Husbanken innen 12 måneder fra en eventuell godkjenning av endret ramme fra departementet. Trinn 1 kan ikke godkjennes av Husbanken hvis det har gått mer enn 12 måneder fra godkjenning av departementet om endring av kostnadsrammen. I de tilfeller hvor det har gått mer enn 12 måneder må studentsamskipnaden sende ny søknad til departementet.

Behovsanalyse

Gjennom statistisk materiale fra undervisningsinstitusjonene og fra andre kilder, kan man få oversikt over den historiske utvikling av antall studenter ved studiestedet og dagens studentpopulasjon (alderssammensetning, hjemstedsadresser, sivilstand, antall med og uten barn), samt forventninger om hvordan denne vil endre seg.

Ved planlegging (utarbeiding av byggeprogram) av nye studentboligprosjekter kan det være nyttig å gjøre en slik kartlegging av behovet for boenheter og fordelingen mellom hybelleiligheter, parleiligheter, bofellesskap og forskjellige typer familieeiligheter.

Viktige elementer i planleggingen av studentboligprosjekter.

Tilrettelegging for funksjonshemmede:

På studiestedet skal det være et tilfredsstillende tilbud av boliger tilrettelagt for studenter med redusert funksjonsevne.

Hver enkelt studentsamskipnad må vurdere behovet for slike boliger. I forbindelse med godkjenning av forprosjektet skal studentsamskipnadene godtgjøre at de har et tilfredsstillende tilbud på studiestedet. Dersom det eksisterer et udekket behov for boliger tilrettelagt for studenter med redusert funksjonsevne og prosjektet ikke bidrar til å øke andelen, kan Husbanken avslå søknaden.

Når behovet for tilrettelagte boliger for studenter med redusert funksjonsevne skal vurderes, er det viktig at en vurderer alle tre kategorier nevnt i avsnittet universell utforming under. Det er derfor viktig at boligene tilfredsstiller behovene for ulike brukere.

Men med hensyn til funksjonalitet, sosialsamvær og antidiskriminering er det viktig at flest mulig studentboliger og fellesareal (både inne og ute) blir utformet etter prinsippet om universell utforming.

Kvaliteter som anbefales

Prosjektene bør så langt som mulig ivareta kriteriene for universell utforming og miljø.

Universell utforming: En fysisk utforming som legger til rette for at flest mulig skal kunne bruke boliger og omgivelser med minst mulig anstrengelse. Dette forutsetter løsninger som er enkle og effektive i bruk, og i minst mulig grad krever spesialtilpasninger for enkelte grupper.

Miljø: Redusert energibehov som går ut over gjeldende forskriftskrav, forbedring av inneklima, radontiltak og gjenbruk/ombruk av materialer.

Universell utforming

Universell utforming innebærer at alle – uansett alder og funksjonsevne – på en likeverdig måte skal kunne bruke de bygde omgivelsene.

Tilrettelegging for universell utforming knytter seg både til bolig, bygning og utearealer.

En tilrettelegging av felles utearealer bør omfatte alle funksjoner utendørs, både adkomster/gangveier, leke- og oppholdsarealer, praktiske funksjoner, parkering mv.

Hvis man tenker universell utforming fra første skisse, kan mye legges til rette for en fleksibel utforming av boenhetene. Hvis våtrom gis besøksstandard er man langt på vei mot et universelt bomiljø. Videre kan dubletter, parleiligheter og større boenheter utformes med tanke for evt. bruk av rullestol.

En planlegging etter prinsippet om universell utforming tar utgangspunkt i personer med nedsatt funksjonsevne. Nedsatt funksjonsevne deles vanligvis i tre grupper: bevegelse, orientering og miljø. Mange personer kan ha flere funksjonsnedsettelse. Det er derfor viktig å tenke helhetlig i planleggingen.

Tilrettelegging for personer med nedsatt bevegelsesevne

Nedsatt bevegelsesevne kan være redusert gangfunksjon, mobilitet, styrke og koordinerings- og balansevansker.

Rullestol benyttes gjerne som utgangspunkt i planleggingen. Dette gir ofte hensiktsmessige løsninger også for andre. Alle typer nedsatt funksjonsevne bør imidlertid vurderes i planleggingen.

Viktige hensyn å ivareta

- Korte avstander mellom viktige funksjoner
- Minst mulig stigninger og nivåforskjeller. Fortrinnsvis trinnfrihet
- Faste, jevne og sklisliske underlag/gulv
- Rommelige manøvreringsareal/plassforhold. Åpne løsninger
- Lettbetjente dører
- Tilpassede rekke- og sikthøyder

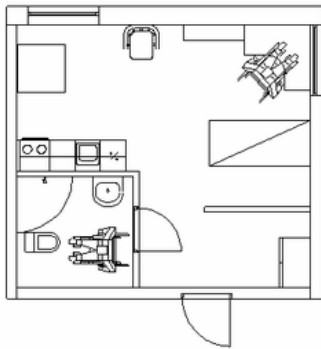
Eksempler på aktuelle tiltak

- Etterinstallering av heis i eksisterende bebyggelse
- Installering av heis i lavblokker
- HC - boliger (Boliger tilrettelagt for rullestolbruker)
- Tilrettelegging av inngangspartier
- Tilrettelegging av felles utearealer (oppholdsareal, kommunikasjonsareal)

HC – bolig (Boliger tilrettelagt for rullestolbruker)

Dersom det skal bygges boliger for studenter med redusert funksjonsevne, vil det være mest nærliggende å tilrettelegge boligen slik at den er brukbar for en rullestolsbruker. Normalt vil det være behov for noe større areal i boenheten enn for en ordinær HE, anslagsvis 3 – 5 m². Det er spesiell viktig at bad er romslig.

En HC – bolig har en tilrettelegging og en rommelighet som gir boligene bred anvendelighet i forhold til ulike brukere. Planlegging av studentboliger med HC standard er derfor svært viktig i sammenheng med universell utforming.

To eksempler for studenthybler med HC standard

I situasjoner hvor det ikke er mulig å oppnå helt de samme kvalitetene, for eksempel i boliger med begrenset størrelse bør det tilstrebes en så stor grad av tilgjengelighet som mulig. Fortrinnsvis bør en slik tilretteleggingen være tilgjengelig for besøkende.

Tilrettelegging for personer med nedsatt orienteringsevne

Nedsatt orienteringsevne omfatter syn, hørsel og svikt i forståelse av omgivelsene.

For personer med redusert evne til å forstå omgivelsene vil enkle og oversiktlige planer både inne og ute bidra til bedre orienteringen. Slike planløsninger letter orienteringen for alle.

God visuell informasjon og belysning er også viktig for de fleste. For døve og personer med nedsatt hørsel er god visuell informasjon særlig viktig.

Blinde og svaksynte kan både ha sammenfallende og ulike behov. For blinde er ledelinjer og markeringer ved overganger, kanter og retningsendringer viktige. For svaksynte vil gode lysforhold, farger og klare kontraster lette orienteringen. Motlys, blending og refleks bør unngås.

Viktige hensyn å ivareta

- Bevist fargebruk/bruk av kontraster
- Hensiktsmessig materialbruk
- Gode lysforhold
- Gjennomtenkt bruk av ledelinjer og markeringer
- God skilting og belysning

Eksempler på aktuelle tiltak

- Tilrettelegging av kommunikasjonsarealer (heis, trapper, ganger, mv.)
- Tilrettelegging av inngangspartier
- Tilrettelegging av utearealer

Tilrettelegging for miljøhemning

Miljøhemning omfatter astmatikere, allergikere, lungesyke og personer med andre former for nedsatt immunforsvar.

Viktige hensyn å ivareta

- Ventilasjon
- Allergene planter og trær
- Materialer som kan avgi irriterende lukt og gasser med mer

Eksempler på aktuelle tiltak

- Ren byggeprosess
- Installasjoner (Ventilasjonsanlegg)
- Materialbruk/ detaljer
- Plantevalg
- Effektivt renhold

Miljø og energi

Kommunal- og regionaldepartementets miljøhandlingsplan har fokus på flere satsingsområder innenfor bolig- og byggesektoren.

Husbankens satsingsområder

- Redusert energibruk
- Redusert bruk av helse- og miljøfarlige stoffer i bygningsmassen
- Redusert mengde byggavfall og økt gjenbruk/ombruk av byggematerialer

I tillegg har Husbanken fokus på forvaltning, drift og vedlikehold og arealeffektivitet og biologisk mangfold.

Energi

Husbanken har som mål at 50 % av boligene som bygges i 2010 skal ha halvert energiforbruk sett i forhold til boliger bygd etter dagens forskriftskrav. Det er også et stort potensial for å redusere energibruken i den eksisterende boligmassen.

Eksempler på aktuelle tiltak

- økt isolasjon
- bedre isolerte vinduer
- reduksjon av luftlekkasjer og kuldebroer
- balansert ventilasjon med høyeffektiv varmegjenvinning
- mer bruk av solenergi-, varmepumpe- og bioenergisystemer

Beregning av reduksjon i boligens oppvarmingsbehov kan gjøres med Husbankens varmetapskalkulator.

Materialbruk og inneklima

Helse- og miljøfarlige stoffer i byggevirkosomheten må kartlegges bedre og bruken må reduseres.

Viktige hensyn å ivareta

- bruken av helse- og miljøfarlige stoffer
- inneklima

- ventilasjon

Eksempler på aktuelle tiltak

- materialbruk
- miljøriktige produkter
- løsninger som forhindrer fukt og mugg
- valg av innredning
- sanering av radon

Gjenbruk og ombruk

Byggavfallsmengdene må reduseres. Gjenbruk og ombruk av bygninger og bygningselementer må økes.

Myndighetenes mål er at

- bygge- og anleggsavfallet får en miljømessig forsvarlig behandling.
- avfallsproduksjonen over livsløpet til bygg reduseres med 10 % innen 2010.
- avfallsmengden pr. m² nybygg i 2010 halveres sammenholdt med nivået i 2005.

Forvaltning, drift og vedlikehold

En bevisst prioritering av kvalitet og fleksible løsninger fra byggeiers side bidrar til at livsløpskostnadene kan reduseres.

Viktige hensyn å ivareta

- planmessig vedlikehold
- god forvaltning og fornyelse

Lenker under www.husbanken.no:

Bygg for alle

Livsløpstandarden – HB 7.B.1.9

Blindeforbundets tilgjengelighetsguide

Norges Astma- og allergiforbund

Lavenergiboliger

Kommunal- og regionaldepartementets miljøhandlingsplan

Detaljerings og materialvalg (anbefalinger)

Hybelenhet

Hybelenheten skal på plan/i umiddelbar nærhet ha privat bodplass/oppbevaringsplass.

Det bør være doble stikkontakter på alle vegger og minst én fastmontert lyskilde som har bryter ved døren.

Antall stikkontakter bør være rikelig dimensjonert. Lyskilden bør være lysrør, pl-rør eller lignende, som ikke

kan benyttes andre steder i boligen/bygningen. Trekkør til TV-antenne og telefon og data bør legges til alle hybler og til felles oppholdsrom (f.eks. kjøkkenet).

Varmekilden for hybelen bør være overdimensjonert slik at det er mulig å foreta en rask oppvarming etter at hybelen har vært i bruk som soverom. Nattsinking på varmeovner kan være et gunstig ENØK-tiltak.

Lydisolasjon mellom hybler, og mellom hybler og fellesrom skal minst tilfredsstillende minimumskravene i bygningsteknisk forskrift. Det samme gjelder for dører.

Kjøkken og felles oppholdsrom

Kjøkkenet må dimensjoneres etter det antall brukere som det er ment å betjene. I tillegg til kjøkkeninnredningen må det være tilstrekkelig plass for å innta felles måltider med alle beboerne i enheten til stede. Hver beboer bør ha et overskap, et underskap og en skuff til egen disposisjon. Over komfyren bør det være hette med avtrekksvifte, og i tilknytning til kjøkkenbenken bør det være strømuttak for mikrobølgeovn og elektriske kjøkkenredskaper. Kjøkkenet må være utstyrt med kjøleskap og fryser.

Der det er mulig, bør hver beboer betale eget forbruk av strøm. Det kan gjøres ved at det er en måler per bofelleskap, eventuelt per hybelenhet.

Våtrom

Når flere beboere skal dele bad/WC, bør det være ett dusjrom for hver andre beboer. Dersom enheten er en dublett, det vil si at det kun er to personer som benytter badet, kan dusj og WC være i samme rom. Når enheten har flere beboere enn to, bør alltid dusj og WC være i atskilte rom.

I bofelleskap (ikke parleiligheter eller familieeiligheter) bør det være en vaskeservant til hver beboer. Servanten kan plasseres enten i dusjrommet eller på hybelen. Over servanten monteres toalettskap med speil, lys og uttak for strøm. Vegger og gulv i dusjrommet bør være flisbelagte eller belagt med helsveiset vinylbelegg som dekker både gulv og vegger.

Dusjrommet bør ha mekanisk avtrekk, som med fordel kan være styrt med tidsur eller lignende. Alle boenheter bør ha tilgjengelig tørkeskap eller lignende for tørking av idrettstøy, yttertøy med mer.

Fellesvaskeri, fellesboder og søppelrom

Alle beboere bør ha tilgang til fellesvaskeri. Vaskeriet bør være utstyrt med tørketromler eller andre tørkemuligheter. Som rettleiende dimensjoneringsfaktor regnes én vaskemaskin per 20 beboere og en tørketrommel per 30 beboere. Antallet må vurderes i hvert enkelt tilfelle.

Fellesboder bør være tilgjengelig for lagring av ski, sykler, dekk og lignende. Dersom fellesbodene oppdeles, bør flere beboere kunne benytte samme bod slik at ikke bod rommene blir for små. Teknisk forskrift setter krav til størrelse.

Dimensjoneringsfaktoren for søppelhåndtering er 30 - 35 liter søppel per person per uke. I store studentbyer er det nå vanlig at det benyttes store søppelcontainere, ikke søppelrom.

Dører:

Alle dører skal ha sylindrelås, slik at det er mulig å bruke låsesystem for inngangsdør, hybeldør og dører til fellesboder etc.

Løst inventar og utstyr

Om boligene skal leies ut møblert må hver enkelt byggherre vurdere ut fra egne erfaringer. Tidligere var det mest vanlig å tilby studentene møblerte hybler og umøblerte familieleiligheter. Denne situasjonen har endret seg ved at flere studenter ønsker å anskaffe egne møbler, selv om de bor på hybel. Studenter fra utlandet har behov for møblert bolig uansett om de skal bo på hybel eller i leilighet.

Hybel:

En hybel kan ha alt fra en minimumsinnredning til en mer komplett løsning. Dette er avhengig av antall utleiemåneder per år, lagermuligheter og lignende. En komplett møblering kan inneholde:

- seng/sovesofa
- lenestol
- skrivebord m/ skuffeseksjon og skrivebordstol
- bokhylle
- garderobeskap (hyller/hengere)
- gardiner og leselampe

Fellesrom:

Til hyblene hører det normalt et felles oppholdsrom/kjøkken. Dette rommet bør møbleres fullt ut om det skal fungere godt. Disse møblene hører med:

- spisebord og stoler (tilsvarende antall brukere)
- komfyr (fire plater når den benyttes av mer enn to personer)
- kjøøl/fryser (vanlig med ett stort kjøleskap med fryser (med egen dør) per to studenter)
- gardiner

Dersom fellesrommet har plass for *TV-krok* bør den møbleres med:

- sofa, sofabord og lenestoler.

Det har ikke vært vanlig at samskipnaden har skaffet TV.

Utemøbler:

For å unngå at beboerne bruker innemøbler utendørs, kan det være god økonomi å anskaffe utemøbler. Dessuten kan dette være en viktig miljøskapende faktor.

Møblering leilighet:

Selv om leiligheten er umøblert, pleier den vanligvis å være utstyrt med:

- garderobeskap
- dobbelseng.
- komfyr, kjøle- og frysenskap